

Sygn. akt I C 237/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, I Wydział Cywilny

w następującym składzie :

Przewodniczący : Sędzia SR Tomasz Kalsztein

Protokolant : Dorota Novottny

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2017 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa S. R.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę kwoty 51.354,38 zł

1. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda S. R. kwotę 28.699,33 zł (dwadzieścia osiem tysięcy sześćset dziewięćdziesiąt dziewięć złotych trzydzieści trzy grosze) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 marca 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. zasądza od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda S. R. kwotę 1.048,84 zł (jeden tysiąc czterdzieści osiem złotych osiemdziesiąt cztery grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu w części;
4. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi od:
 - powoda S. R. kwotę 1.008,40 zł (jeden tysiąc osiem złotych czterdzieści groszy);
 - od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 1.283,41 zł (jeden tysiąc dwieście osiemdziesiąt trzy złote czterdzieści jeden groszy)

tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 237/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 17 stycznia 2014 r. powód S. R., zastępowany przez pełnomocnika w osobie adwokata, wniósł o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. kwoty 10.100 zł tytułem częściowego odszkodowania za szkodę z dnia 12 lutego 2011 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 17 marca 2011 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu i kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powoda wskazał, iż w dniu 12 lutego 2011 r. miało miejsce zdarzenie w wyniku którego uszkodzeniu uległy budynki należące do powoda – stodoła i obora. Na skutek warunków atmosferycznych

został zerwany dach, część budynku uległa zawaleniu, zaś ściany boczne uległy rozchyleniu. Budynek grozi zawaleniem i nie spełnia gospodarczego celu. Powód posiadał ubezpieczenie obowiązkowe budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego z poprzednikiem prawnym pozwanego. Wartość stodoły została określona na kwotę 90.000 zł, zaś suma ubezpieczenia na 45.000 zł. W wyniku zgłoszenia szkody pozwany uznał swą odpowiedzialność co do zasady za stodołę wypłacając powodowi łączną kwotę 6.237,04 zł. Wartość obory została w umowie ubezpieczenia określona na kwotę 70.000 zł, zaś suma ubezpieczenia wynosiła 35.000 zł. Pozwany uznał co do zasady swą odpowiedzialność za szkodę w oborze wypłacając odszkodowanie w kwocie 2.530,23 zł. W ocenie pełnomocnika powoda wypłacone odszkodowanie nie odpowiada rzeczywiście poniesionej szkodzie.

/pozew k. 2 – 4/

Odpis pozwu został doręczony pozwanemu dnia 4 kwietnia 2014 r.

/potwierdzenie odbioru k. 75/

W odpowiedzi na pozew z dnia 18 kwietnia 2014 r. pozwany Towarzystwo (...) S.A. w W. (dalej: (...) S.A. w W.), reprezentowany przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wniósł o oddalenie powództwa w całości jako bezzasadnego oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pisma pełnomocnik pozwanego potwierdził, iż gospodarstwo rolne powoda w dniu 12 lutego 2011 r. objęte było ochroną ubezpieczeniową w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego w (...) S.A. będącym poprzednikiem prawnym pozwanego. Pozwany zakwestionował jednak powództwo podnosząc, iż wypłacone w toku postępowania likwidacyjnego odszkodowanie w łącznej kwocie 8.767,27 zł jest w jego ocenie wystarczające do naprawienia szkody, zaś powód nie udowodnił swojego roszczenia, albowiem nie wykazał wymiaru ekonomicznego doznanej szkody. Pozwany wskazał, iż wysokość odszkodowania ustalił w oparciu o sporządzony zgodnie z wiedzą fachową kosztorys, odzwierciedlający realne koszty związane z odbudową przy uwzględnieniu dotychczasowych wymiarów konstrukcji, materiałów i wyposażenia oraz przy uwzględnieniu faktycznego zużycia budynku od dnia rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń do dnia powstania szkody. Wysokość zużycia technicznego została uzgodniona wspólnie i w porozumieniu z powodem w dacie zawierania umowy ubezpieczenia. Wysokość szkody zakład ubezpieczeń – wobec nie podjęcia przez powoda naprawy – ustalił na podstawie cenników pomniejszając je o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub odbudowy. Następnie zaś uwzględnił stopień zużycia ubezpieczonych budynków.

/odpowiedź na pozew k. 76 – 80/

W piśmie procesowym z dnia 13 maja 2014 r. pełnomocnik powoda zakwestionował twierdzenia pozwanego w całości, podkreślając, iż 50% obniżenie stanu technicznego budynków nie zostało ustalone wspólnie z powodem, a jednostronnie, na co powód przystał kierując się zaufaniem i lojalnością. Powód pozostawał bez wpływu na tę okoliczność.

/pismo procesowe pełnomocnika powoda z dn. 13.05.2014 r. k. 140 – 141/

W piśmie procesowym z dnia 7 marca 2016 r. pełnomocnik powoda rozszerzył żądanie pozwu wnosząc o zasądzenie na rzecz powoda kwoty 51.354,38 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 marca 2011 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz od dnia 1 stycznia 2016 r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie. Na przedmiotową kwotę składają się kwota 36.267,89 zł tytułem odszkodowania za stodołę i 13.401,66 zł tytułem odszkodowania za oborę.

/pismo procesowe pełnomocnika powoda z dn. 7.03.2016 r. k. 285 – 286/

Pełnomocnik pozwanego pismem z dnia 7 kwietnia 2016 r. wniósł o oddalenie powództwa również w rozszerzonej jego części.

/pismo procesowe z dn. 7.04.2016 r. k. 292 – 294/

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały dotychczas zajęte stanowiska.

/protokół rozprawy z dn. 15.06.2016 r. k. 302 i v. wraz z zapisem na płycie CD k. 303/

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały dotychczas zajęte stanowiska.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. R. jest właścicielem gospodarstwa rolnego położonego we wsi (...) w gminie B..

/bezsporne/

W dniu 12 lutego 2011 r. na terenie nieruchomości położonej w miejscowości (...) stwierdzono częściowe uszkodzenie budynku gospodarczego oraz stodoły. Budynki były objęte ochroną ubezpieczeniową w ramach polisy seria (...).

/bezsporne/

Na nieruchomości sąsiada powoda również widniały skutki huraganu – miał on uszkodzony płot.

/dowód z przesłuchania powoda w charakterze strony 04:18, protokół rozprawy z dn. 15.06.2016 r. k. 302 i v. wraz z zapisem na płycie CD k. 303/

W dniu 15 stycznia 2007 r. S. R. zawarł z (...) S.A. umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego oraz budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych. Jako okres ubezpieczenia wskazano 16 stycznia 2007 r. oraz 15 stycznia 2008 r.

Z tytułu ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych określono sumy ubezpieczenia na następujące kwoty:

- 35.000 zł za oborę przy stanie zużycia 50%,
- 45.000 zł za stodołę przy stanie zużycia 50%.

S. R. opłacił należną składkę.

/polisa z dn. 15.01.2007 r. k. 9/

W dniu 15 stycznia 2008 r. S. R. zawarł z (...) S.A. umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego oraz budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych. Jako okres ubezpieczenia wskazano 16 stycznia 2008 r. oraz 15 stycznia 2009 r.

Z tytułu ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych określono sumy ubezpieczenia na następujące kwoty:

- 35.000 zł za oborę przy stanie zużycia 50%,
- 45.000 zł za stodołę przy stanie zużycia 50%.

S. R. opłacił należną składkę.

/polisa z dn. 15.01.2008 r. k. 8/

W dniu 3 lutego 2009 r. S. R. zawarł z (...) S.A. umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego oraz budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych. Jako okres ubezpieczenia wskazano 16 stycznia 2009 r. oraz 15 stycznia 2010 r.

Z tytułu ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych określono sumy ubezpieczenia na następujące kwoty:

- 35.000 zł za oborę przy stanie zużycia 50%,
- 45.000 zł za stodołę przy stanie zużycia 50%.

S. R. opłacił należną składkę.

/polisa z dn. 3.02.2009 r. k. 7/

W dniu 1 lutego 2010 r. S. R. zawarł z (...) S.A. umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego oraz budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych. Jako okres ubezpieczenia określono 16 stycznia 2010 r. oraz 15 stycznia 2011 r.

Z tytułu ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych określono sumy ubezpieczenia na następujące kwoty:

- 35.000 zł za oborę przy stanie zużycia 50%,
- 45.000 zł za stodołę przy stanie zużycia 50%.

S. R. opłacił należną składkę.

/polisa z dn. 1.02.2010 r. k. 6/

W dniu 18 lutego 2011 r. powód S. R. zgłosił szkodę w oborze i stodole ubezpieczycielowi.

/zgłoszenie szkody nr (...) k. 10 – 11/

Powód zgłosił (...) S.A. szkodę z dnia 12 lutego 2011 r. w dniu 23 marca 2011 r.

/raport zgłoszenia szkody k. 136/

W dniu 18 lutego 2011 r. przeprowadzono z udziałem powoda oględziny nieruchomości, podczas której rzeczoznawca pozwanego stwierdził zmurzałą więźbę dachową, skruszałą zaprawę wiążącą betonowych bloczków oraz inne ubytki.

/pismo z dn. 18.02.2011 r. k. 36/

Pismem z dnia 29 marca 2011 r. (...) S.A. przyznało powodowi tytułem odszkodowania za szkodę w stodole kwotę 2.494,82 zł.

/pismo z dn. 29.03.2011 r. k. 46/

Decyzją z dnia 29 marca 2011 r. (...) S.A. przyznało powodowi z tytułu uszkodzenia obory odszkodowanie w kwocie 1.012,09 zł.

/decyzja z dn. 29.03.2011 r. k. 47/

Decyzją z dnia 15 czerwca 2011 r. po rozpatrzeniu odwołania (...) S.A. uznało swoją odpowiedzialność co do zasady, uznało część roszczeń S. R. i postanowiło o dopłacie odszkodowania w kwocie 1.518,14 zł. Wysokość szkody

za uszkodzoną oborę ubezpieczyciel wyliczył na kwotę 5.060,46 zł, zaś przy uwzględnieniu 50% zużycia ustalono odszkodowanie w kwocie 2.530,23 zł.

/decyzja z dn. 15.06.2011 r. k. 12 – 13, decyzja z dn. 20.06.2011 r. k. 17/

Decyzją z dnia 15 czerwca 2011 r. po rozpatrzeniu odwołania (...) S.A. uznało swoją odpowiedzialność co do zasady za uszkodzenie stodoły, uznało część roszczeń S. R. i postanowiło o dopłacie odszkodowania w kwocie 3.742,22 zł. Wysokość szkody za uszkodzoną oborę ubezpieczyciel wyliczył na kwotę 12.474,08 zł, zaś przy uwzględnieniu 50% zużycia ustalono odszkodowanie w kwocie 6.237,04 zł.

/decyzja z dn. 15.06.2011 r. k. 14 – 15, decyzja z dn. 20.06.2011 k. 16 /

W dalszym toku postępowania likwidacyjnego, również w odpowiedzi na interwencję Rzecznika Ubezpieczonych (...), (...) S.A. podtrzymała dotychczas zajęte stanowisko.

/decyzja z dn. 27.06.2011 r. k. 18 – 19, pismo z dn. 27.10.2011 r. k. 20 – 22, pismo Rzecznika Ubezpieczonych z dn. 23.01.2012 r. k. 24 – 25, pismo Rzecznika Ubezpieczonych z dn. 8.06.2011 r. k. 48 – 49/

Pismem z dnia 23 lutego 2014 r., doręczonym pozwanemu dnia 5 marca 2014 r. pełnomocnik powoda wezwał pozwanego do zapłaty pozostałej części odszkodowania w kwocie 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 marca 2011 r. do dnia zapłaty.

/wezwanie do zapłaty k. 122, wydruk z systemu tracking k. 288 - 289/

Towarzystwo (...) S.A. w W. jest następcą prawnym (...) S.A.

/bezsporne, odpis z KRS pozwanego k. 82 – 88/

Stopień zużycia obory i stodoły w dniu szkody z dnia 12 lutego 2011 r. wynosił 72,50%.

Wartość budynku stodoły powoda po szkodzie z dnia 12 lutego 2011 r. wynosi 28.291,16 zł.

Wartość budynku obory po szkodzie z dnia 12 lutego 2011 r. wynosi 11.849,42 zł.

Wartość pracy naprawczych mających na celu przywrócenie uszkodzonych budynków do stanu istniejącego przed szkodą z dnia 12 lutego 2011 r. wynosi łącznie 60.121,65 zł brutto, przy czym:

- prace naprawcze stodoły wynoszą 42.504,93 zł brutto,
- prace naprawcze obory wynoszą 15.931,89 zł brutto,
- wywóz materiałów z rozbiórki wynosi 1.684,83 zł brutto.

W okresie od dnia 16 stycznia 2011 r. do dnia 12 lutego 2011 r. doszło do zużycia budynków w wysokości 0,089%.

W wyniku zdarzenia z dnia 12 lutego 2011 r. stodoła została uszkodzona w 23% całości budynku (dach pokrycie, dach konstrukcja, 15% ścian szczytowych), zaś obora w 18,8% całości budynku (dach pokrycie, dach konstrukcja). Stan techniczny obu budynków w dniu szkody był awaryjny ze względu na złą gospodarkę remontową i znaczny stopień zużycia poszczególnych elementów. Stan techniczny obiektów po szkodzie oraz stan zużycia technicznego uniemożliwia ich wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem.

Wartość materiałów do ewentualnego ponownego wbudowania wynosi w przypadku stodoły 218,63 zł oraz w przypadku obory 68,44 zł.

Koszty prac naprawczych z uwzględnieniem stopnia zużycia w dniu wystąpienia szkody wyniósł w przypadku materiałów na stodołę 5.346,31 zł, zaś w przypadku materiałów na oborę 1.620,82 zł. Koszt robocizny (bez zużycia w dniu wystąpienia szkody) przy naprawie stodoły wyniósł 19.994,17 zł, zaś przy naprawie obory wyniósł 9.107,40 zł.

Odbudowa obiektów za kwotę 13.878,75 zł brutto nie jest możliwa.

/dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa K. Ś. z dn. 20.10.2014 r. k. 168 – 172, uzupełniająca opinia z dn. 16.03.2015 r. k. 220 – 221, uzupełniająca opinia z dn. 11.06.2015 r. k. 232 – 233, uzupełniająca opinia z dn. 11.09.2015 r. k. 251, uzupełniająca opinia z dn. 10.11.2015 r. k. 264 – 265, uzupełniająca opinia biegłego z dn. 4.01.2016 r. k. 276, uzupełniająca opinia z dn. 22.08.2016 r. k. 307 – 308, uzupełniająca opinia biegłego z dn. 10.11.2016 r. k. 325 – 327/

W dniu 12 lutego 2011 r. w rejonie miejscowości S. w gminie B. do godzin rannych wiał wiatr umiarkowany i dość silny o prędkości 6 – 10 m/s. Wiatr był okresowo silny o prędkości 11 – 13 m/s. Następnie do godzin popołudniowych wiał wiatr umiarkowany i łagodny o prędkości 7 – 4 m/s z możliwością wystąpienia okresowego wiatru dość silnego o prędkości 8 – 10 m/s. od godzin popołudniowych wiał wiatr słaby i łagodny o prędkości 2 – 5 m/s z możliwością wystąpienia okresowego wiatru umiarkowanego o prędkości 6 – 7 m/s. do godzin wczesno popołudniowych wiał wiatr porywisty. Początkowo do godzin rannych prędkość wiatru w porywach mogła lokalnie osiągać 15 – 25 m/s a następnie do godzin wczesno o popołudniowych prędkość wiatru mogła w porywie osiągać lokalnie 10 – 20 m/s.

/ekspertyza przybliżonych warunków atmosferycznych IMiGW k. 194/

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody. Sąd pominął dowód z załączonej przez stronę powodową do pozwu dokumentacji zdjęciowej z uwagi na fakt jej kwestionowania przez pozwanego. Jak słusznie zauważył pozwany, fotografie te datowane były na początek 2007 r., a zatem nie mogą obrazować zakresu uszkodzeń wskutek zdarzenia z dnia 12 lutego 2011 r. Ustalając rozmiar szkody, a w konsekwencji należnego powodowi odszkodowania, Sąd oparł się na opinii biegłego sądowego K. Ś.. Opinia ta była wielokrotnie kwestionowana przez pełnomocnika pozwanego w zakresie szacowania kosztów przywrócenia uszkodzonych budynków do stanu istniejącego przed szkodą z dnia 12 lutego 2011 r. W ocenie Sądu jednakże przedmiotowe zarzuty były bezzasadne. W licznych sporządzonych opiniach uzupełniających biegły dokonał szczegółowych wyliczeń podtrzymując swe stanowisko wyrażone w opinii podstawowej. Sporządzona opinia dostarczyła Sądowi wiedzy specjalnej potrzebnej dla wydania rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Wnioski płynące z opinii były logiczne, zaś Sąd przyjął je za własne przy jednoczesnym ocenieniu ich w świetle art. 233 k.p.c. i skonfrontowaniu z obowiązującymi przepisami. Wniosek dowodowy pełnomocnika powoda o dopuszczenie dowodu z kolejnej uzupełniającej opinii biegłego Sąd oddalił na ostatniej rozprawie jako zmierzający do przedłużenia postępowania. Sąd doszedł do przekonania, iż materiał dowodowy w sprawie został zgromadzony w sposób wystarczający do wyrokowania i nie pozostały już informacje specjalne wymagające kolejnej uzupełniającej opinii.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W niniejszym postępowaniu powód dochodził odszkodowania za szkodę w budynkach gospodarczych od ryzyka której wystąpienia ubezpieczony był u poprzednika prawnego pozwanego.

Zasadą prawa cywilnego jest, że w ubezpieczeniu mienia odszkodowanie pokrywa tylko szkodę rzeczywistą (damnum emergens). Przy ustalaniu wysokości należnego odszkodowania koniecznym jest uwzględnienie również zasady compensatio lucri cum damno znajdującej swój wyraz w art. 69 pkt 1. powołanej niżej ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. Szkodą podlegającą naprawienia w myśl teorii dyferencyjnej przyjętej na gruncie art. 361 § 2 k.c. jest różnica między obecnym stanem majątkowym poszkodowanego a stanem, który istniałby, gdyby nie zaszło zdarzenie szkodzące. Stosownie do treści art. 821 kodeksu cywilnego przedmiotem ubezpieczenia majątkowego może być każdy interes majątkowy, który nie jest sprzeczny z prawem i daje się ocenić w pieniądzu. Prawem majątkowym spełniającym przedmiotowe warunki jest choćby prawo własności nieruchomości. Ubezpieczenie budynków wchodzących w

skład gospodarstwa rolnego stanowi obowiązkowe ubezpieczenie rolne, którego kształt nie może być regulowany dobrowolnie przez strony w tym zakład ubezpieczeń – jego postanowienia determinowane są przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Ubezpieczenie za cel ma zagwarantowanie rolnikowi odszkodowania na wypadek zaistnienia zdarzenia niszczącego posiadane przez niego budynki rolne.

Kwestie związane z ubezpieczeniem budynków rolniczych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego uregulowane są w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych. Zgodnie z art. 67 ust. 1 komentowanego przepisu z tytułu ubezpieczenia budynków rolniczych przysługuje odszkodowanie za szkody powstałe w budynkach na skutek zdarzeń losowych w postaci: ognia, huraganu, powodzi, podtopienia, deszczu nawalnego, gradu, opadów śniegu, uderzenia pioruna, eksplozji, obsunięcia się ziemi, tąpnięcia, lawiny lub upadku statku powietrznego. Ust. 2 pkt 2) wskazuje, że za szkody spowodowane przez huragan uważa się szkody powstałe w wyniku działania wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24 m/s, którego działanie wyrządza masowe szkody; pojedyncze szkody uważa się za spowodowane przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono działanie huraganu, zaś ust. 3 przewiduje, że szkody, o których mowa w ust. 2 pkt 2-7, ustala się w oparciu o informacje uzyskane z Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

W niniejszej sprawie między stronami bezspornym było, iż powód doznał szkody w budynkach gospodarskich podlegających ubezpieczeniu z uwagi na huragan. Również z ekspertyzy przybliżonych warunków atmosferycznych IMiGW wynikało, że w dniu 12 lutego 2011 r. wiatr wiał w porywach do 25 m/s.

Spór między stronami koncentrował się wokół ustalenia wysokości należnego powodowi odszkodowania. Sposób ustalenia wysokości szkody określony jest szczegółowo w powołanej wyżej ustawie. Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach wysokość szkody ustala się, z uwzględnieniem art. 69, na podstawie:

- 1) cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń; ustalenie wysokości szkody na podstawie tych cenników następuje w każdym przypadku niepodejmowania odbudowy, naprawy lub remontu budynku;
- 2) kosztorysu wystawionego przez podmiot dokonujący odbudowy lub remontu budynku, odzwierciedlającego koszty związane z odbudową lub remontem, określone zgodnie z obowiązującymi w budownictwie zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych - przy uwzględnieniu dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów i wyposażenia; jeżeli suma ubezpieczenia została ustalona według wartości rzeczywistej, uwzględnia się również faktyczne zużycie budynku od dnia rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń do dnia powstania szkody.

Zakład ubezpieczeń jest obowiązany do corocznego aktualizowania cenników, o których mowa w ust. 1 pkt 1. (ust. 2). Zakład ubezpieczeń może zweryfikować zasadność wielkości i wartości robót ujętych w przedstawionym przez ubezpieczającego kosztorysie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2. Kosztorys ten powinien zostać przedłożony przez ubezpieczającego najpóźniej w terminie 12 miesięcy od dnia powstania szkody (ust. 3). Zakład ubezpieczeń nie uwzględnia stopnia zużycia budynku przy szkodach drobnych, których wartość nie przekracza równowartości w złotych 100 euro, ustalonej przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu ustalania odszkodowania (ust. 4). A contrario zatem do postanowień art. 68 ust. 4 zakład ubezpieczeń uwzględnia stopień zużycia budynku przy szkodach przekraczających równowartość 100 euro.

Dodatkowe postanowienia zawarte są w art. 69 zgodnie z którym wysokość szkody w budynkach rolniczych:

- 1) zmniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub odbudowy;
- 2) zwiększa się w granicach sumy ubezpieczenia o udokumentowane koszty uprzątnięcia miejsca szkody w wysokości do 5% wartości szkody.

Dla rozstrzygnięcia zakresu obowiązków wynikających z wiążącej strony umowy koniecznym jest odniesienie się również do przepisów regulujących ustalenie sumy ubezpieczenia. Art. 70 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach

obowiązkowych wskazuje, że sumę ubezpieczenia, odrębnie dla każdego budynku rolniczego, ustala ubezpieczający z zakładem ubezpieczeń. Suma ubezpieczenia budynku rolniczego może odpowiadać wartości (ust. 2.):

- 1) rzeczywistej tego budynku, przez którą rozumie się wartość w stanie nowym w dniu zawarcia umowy, pomniejszoną o stopień zużycia budynku rolniczego;
- 2) nowej - w odniesieniu do budynków nowych oraz takich, których stopień zużycia w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia nie przekracza 10%.

Stosownie do treści art. 13 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych w obowiązkowych ubezpieczeniach mienia odszkodowanie wypłaca się w kwocie odpowiadającej wysokości szkody, nie większej jednak od sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie. Artykuł 13 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych przewiduje stosowaną w praktyce zasadę, że odszkodowanie z ubezpieczenia mienia musi odpowiadać wysokości szkody oraz mieścić się w granicach sumy ubezpieczenia. Suma ubezpieczenia to określona w umowie ubezpieczenia kwota pieniężna stanowiąca górną granicę świadczenia zakładu ubezpieczeń. Wysokość sumy ubezpieczenia winna odpowiadać wartości ubezpieczonego mienia wyrażonej w pieniądzu (tzw. wartość ubezpieczeniowa). Odszkodowanie z ubezpieczenia majątkowego nie może być wyższe od poniesionej szkody. Suma ubezpieczenia nie musi być równa wartości ubezpieczeniowej, może być od niej niższa, ale nie powinna być wyższa. Trzeba jednak pamiętać o tym, że ani niedoubezpieczenie ani nadoubezpieczenie nie są korzystne dla ubezpieczonego, który nie uzyskuje więcej niż wynosi poniesiona przez niego szkoda (tak Serwach M. (red.), Komentarz do ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, [w:] Prawo ubezpieczeń gospodarczych. Tom I, Komentarz, wyd. II). Podkreślić w ślad za Sądem Najwyższym należy również, iż ustalenie wysokości szkody w razie niepodjęcia odbudowy, naprawy lub remontu budynku wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego następuje z uwzględnieniem stopnia zużycia budynku (**tak SN w uchwale z dn. 18.11.2015 r., III CZP 71/15, Legalis 1352020**). Odszkodowanie wypłaca się w kwocie odpowiadającej wysokości szkody, nie większej jednak od sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż roszczenie powoda zasługiwało na uwzględnienie jedynie częściowo, albowiem – wbrew twierdzeniu pozwanego – wypłata odszkodowania nastąpić winna z uwzględnieniem ustalonego stopnia zużycia materiałów budowlanych koniecznych do naprawy.

Po wszechstronnym rozważeniu wszelkich okoliczności sprawy Sąd ustalił, iż należne powodowi odszkodowanie od pozwanego wynosi 28.699,33 zł. Ustalenie przedmiotowego odszkodowania w wyniku następujących ustaleń. W zawartej za rok 2010 umowie ubezpieczenia strony ustaliły stan zużycia obory i stodoły na 50%. Opierając się na opinii biegłego sądowego ds. budownictwa Sąd ustalił prawidłową wartość zużycia technicznego budynków. Wskazać bowiem należy, iż – jakkolwiek z uwagi na powyższe rozważania koniecznym jest uwzględnienie stopnia zużycia budynków dla ustalenia prawidłowej wysokości odszkodowania – przepisy ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych nie generują obowiązku ustalania wysokości należnego odszkodowania z użyciem ustalonej przez strony w umowie wartości zużycia. Ustalenie takowe winno nastąpić zatem w oparciu o wiedzę specjalną stosowaną każdorazowo dla danej sprawy. W przypadku niniejszym ustalenie nastąpiło w oparciu o opinię biegłego ds. budownictwa. Sąd ustalił zatem, iż w dniu 12 lutego 2011 r. stopień zużycia dla obory i stodoły wynosił 72,5%.

Następnie niezbędnym było ustalenie wartości kosztów naprawy przy podziale na wartość materiałów oraz wartość robocizny. Po wszechstronnym rozważeniu okoliczności sprawy w świetle zasady pełnego odszkodowania przy ubezpieczeniach majątkowych mienia Sąd doszedł do przekonania, iż należne odszkodowania powinno uwzględniać zużycie techniczne budynków w odniesieniu do kosztów materiałów potrzebnych do odbudowy, zaś w odniesieniu do robocizny zużycie takie nie mogło być zastosowane. Uwzględnienie odbudowy budynków przy użyciu nowych materiałów bez potrącenia ich zużycia technicznego stanowiłoby naruszenie zasady pełnego odszkodowania. Bezsporne między stronami było bowiem, iż budynki w chwili ich ubezpieczenia i w chwili zdarzenia szkodzącego znajdowały się w stanie wskazującym na znaczne zużycie techniczne. Wypłacenie odszkodowania pozwalającego na odbudowanie budynków przy użyciu materiałów nowych bez potrącenia zużycia spowodowałoby, iż prowadziłoby w

istocie do bezpodstawnego wzbogacenia powoda polegającego na uzyskaniu przez niego zupełnie nowych budynków gospodarczych w miejsce budynków starych, o znacznym stopniu zużycia. W tym stanie rzeczy Sąd ustalił, iż wartość materiałów budowlanych użytych do prac naprawczych z uwzględnieniem stopnia zużycia w dniu wystąpienia szkody wynosiła 5.346,31 zł w odniesieniu do stodoły oraz 1.620,82 zł w odniesieniu do obory.

Jednocześnie zasada pełnego odszkodowania i cel odszkodowania jakim jest przywrócenie stanu poprzedniego nie pozwalały w ocenie Sądu na przyjęcie, że obniżeniu o stopień zużycia budynku podlegają również koszty robocizny prac naprawczych w odniesieniu do stodoły i obory. Z zasad logicznego rozumowania wynika bowiem, iż nie jest możliwym odbudowanie budynków z zastosowaniem obniżonej stawki. Stawka za koszty robocizny jest zawsze taka sama przy pracach naprawczych odnoszących się do określonych robót, niezależnie od wysokości stopnia zużycia technicznego budynków i będzie odmienna dla nowych i starszych budynków. Powód dla przywrócenia stanu poprzedniego budynków o określonych uszkodzeniach zawsze ponieść musiałby takie same koszty robocizny – 19.994,17 zł w odniesieniu do stodoły i 9.107,40 zł w odniesieniu do obory.

Należna wysokość odszkodowania bez rozliczenia materiałów budowlanych nadających się do ponownego wbudowania i kosztów odgruzowania nieruchomości wynosiła zatem 36.068,84 zł. Jak zostało już zaś wskazane, zgodnie z art. 69 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych wysokość szkody w budynkach rolniczych zmniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub odbudowy i zwiększa się w granicach sumy ubezpieczenia o udokumentowane koszty uprzątnięcia miejsca szkody w wysokości do 5% wartości szkody. Wartość pozostałości nadających się do ponownego użytku Sąd, opierając się o opinię biegłego ds. budownictwa, ustalił na kwotę 287,07 zł i o kwotę tę należało pomniejszyć należne powodowi odszkodowanie. Również w oparciu o opinię biegłego sądowego K. Ś. Sąd ustalił wysokość kwoty zwiększającej należne powodowi odszkodowanie tj. kosztów uprzątnięcia miejsca szkody w kwocie 1.684,83 zł. Wartość ta nie przekraczała 5% wartości szkody ($5\% \times 36.068,84 \text{ zł} = 1.803,44 \text{ zł}$), a zatem mogła zostać doliczona do należnego odszkodowania. Konkludując, wartość odszkodowania należnego powodowi co do zasady z tytułu szkody jakiej doznał w dniu 12 lutego 2011 r. wobec zniszczenia stodoły i obory wynosiła 37.466,60 zł. Odszkodowanie za każdy z budynków nie przekraczało sum ubezpieczenia ustalonych przez strony uprzednio w umowie.

Kwotę należnego powodowi odszkodowania Sąd ostatecznie pomniejszył o sumę odszkodowania wypłaconą przez pozwanego dobrowolnie w toku postępowania likwidacyjnego 8.767,27 zł. W związku z powyższym Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda jak w punkcie 1. sentencji wyroku tj. kwotę 28.699,33 zł, zaś w pozostałym zakresie oddalił powództwo (pkt 2.).

O odsetkach od zasądzonej części roszczenia Sąd orzekł na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych w zw. z art. 455 k.c. z uwagi na fakt, iż pomimo toczącego się postępowania likwidacyjnego od dnia w dniu 23 marca 2011 r. powód nie zwrócił się do pozwanego z żądaniem wypłaty skonkretyzowanej kwoty odszkodowania aż do dnia 7 marca 2014 r. W związku z powyższym Sąd doszedł do przekonania, iż jakkolwiek termin 30 – dniowy od dnia zakończenia postępowania likwidacyjnego upłynął już wcześniej, to roszczenie powoda w rozmiarze zakreślonym pozwem stało się wymagalne dopiero od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu wezwania do zapłaty skonkretyzowanego co do wysokości tj. od dnia 8 marca 2014 r. W pozostałym zakresie, tj. co do żądania zasądzenia odsetek od dnia 17 marca 2011 r. powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach postępowania Sąd rozstrzygnął na zasadzie art. 100 k.p.c. stosunkowo rozdzielając je między stronami. Do poniesionych przez powoda kosztów sądowych należały opłata sądowa od pozwu w kwocie 505 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 1.200 zł, koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz zaliczka na wynagrodzenie biegłego w kwocie 1.500 zł (k. 159 i 187). Pozwany poniósł koszty zastępstwa procesowego w wysokości 1.200 zł, koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz zaliczki na wynagrodzenie biegłego w kwocie 500 zł (k. 158, k. 211, k. 238, k. 282). Łącznie poniesione przez strony koszty procesu wyniosły zatem 4.939 zł. Wobec okoliczności, iż pozwany przegrał postępowanie w 56%, winien zwrócić powodowi w takim zakresie poniesione koszty procesu.

Z uwagi na powyższe Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.048,84 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

O nieuiszczonych kosztach procesu poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 100 k.p.c. i rozkładając obowiązek ich zwrotu między stronami stosunkowo do wyniku procesu. W toku postępowania Sąd wyłożył koszty wynagrodzenia biegłych w łącznej kwocie 228,81 zł oraz opłatę od rozszerzonej części powództwa w kwocie 2.063 zł. W związku z faktem, iż pozwany przegrał postępowanie w 56%, Sąd nakazał pobrać od niego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.283,41 zł ($2.291,81 \text{ zł} \times 56\%$), zaś od powoda kwotę 1.008,40 zł ($2.291,81 \text{ zł} \times 44\%$).